

Kerkelijke symbolen (begrippenlijst)

Op kerkhoven en begraafplaatsen treft u heel verschillende kerkelijke symbolen aan. Sommige kent u misschien, andere waarschijnlijk niet.

Om u te helpen hebben we een lijst samengesteld met een omschrijving of betekenis.

De joodse jaartelling wijkt enigszins af van de onze. We hebben een overzicht opgenomen

Betekenis kerkelijke symbolen, ook symbolen op kerkhoven en begraafplaatsen

Acanthus: Het symbool der gerechtigheid en boom des levens. Afgeleid van acacia.

Adelaar: Symbool van de evangelist Johannes.

Afgeknotte zuil: Symbool voor het einde van het aardse bestaan, vaak zeer plotseling. Vaak is de zuil gecombineerd met een jonge boomtak en dat is het symbool voor de herrijzenis uit de dood.

Alpha/omega: Symbool voor Jezus almachtig, De eerste en de laatste letter van het Griekse alfabet. Symbool voor het begin en eind van het leven. Vaak is het vergezeld van het cijfer 33 of 35, de leeftijd waarop Christus aan het kruis stierf.

Anker: Symbool voor Hoop in Jesus Christus. Symbool van St. Clements, de bisschop van Rome.

Aureool of nimbus: De stralenkrans, vaak afgebeeld boven een heilige, essentieel onderdeel van een icoon. Het staat voor de geheime woonplaats van de immer onzichtbare Godheid.

Bloem of geknakte bloem: De bloem is het symbool voor de ziel. Zoals de bloem zich opent naar de zon, zo opent de ziel zich voor God.

Cherubijntje: kinderfiguur met opgeheven vleugels.

Christusteken: Komt in diverse vormen voor. Bestaat uit een X en P, zijnde de eerste twee letters van het Griekse woord voor Christus. Vaak aangevuld met links en rechts een alpha en een omega, het symbool voor het begin en het einde.

Duif met palmtak. Vliëgend afgebeeld. De palmtak is het symbool van Christus verzoening en vrede en overwinning op de dood. De duif is het teken van de Heilige Geest.

Engel: menselijk figuur met vleugels. Ze zijn de boodschappers en verbinding tussen Hemel en aarde. Het is het symbool voor de evangelist Mattheus.

Fakkels of toorts: Vaak gekruist afgebeeld met de brandende zijde naar beneden. Al in de oudheid het symbool voor het gedoopte leven. De brandende fakkel is het symbool voor hernieuwd leven.

Franse lelie: symbool van de Heilige Maagd Maria, symbool van zuiverheid.

Geopende bijbel: Vertrouwen op Gods woord. Op Joodse zerken teken voor een rabbi.

Geopende schaar met lint: Symbool voor de vergankelijkheid van het leven. Doorknippen van de levensdraad.

- Grieks kruis of Oosters kruis: Kruis met vier gelijke armen. Symbool van de wedergeboorte. Doorkruising van de geest(staande arm) en het stof (liggende arm).
- Hert: Het dier, dat smacht naar de bron met helder water. Dit staat in Ps.42. Vaak afgebeeld in de nabijheid van het Lam Gods.
- Ichtusteken: Betekend vis. I = Jezus, Ch = Christus, T = Thou = Gods, U = Uios = zoon, S = Soter = Verlosser. Christusteken is van de eerste Christenen, maar wordt tegenwoordig ook nog gebruikt vooral achter op de auto van iemand, die wil laten zien, dat hij Christen is
- IHS: Monogram op het hart van een kruis. IHS staat voor: Jesus hominum salvator = redder der mensen; in hoc salis = hierin ligt de zaligheid.
- Ineengevlochten ringen zijn het symbool voor de verbintenis tussen hemel en aarde en tussen man en vrouw.
- Jacobusschelp: Symbool van St. Jacobus. In de Romeinse tijd was de schelp het symbool voor geboorte en wedergeboorte.
- Kikker: Symbool van de wederopstanding van Christus. Gedroogde kikker werd in een zakje om de hals gehangen ter bescherming tegen epilepsie.
- Klaverdrie: Symbool voor geloof, hoop en liefde.
- Korenaar: Symbool van Christus, brood des levens. Symbool voor eucharistie en avondmaal. Ook is de korenaar het symbool voor het zaad, dat rijpt in het Christelijke gemoed.
- Kruis: Symbool van verzoening, synthese tussen hemel en aarde en de vier windstreken. Symbool van het lijden en sterven van Christus.
- Kruis op een banier: Kruisbanier genoemd, is het symbool voor de overwinning van Jezus over de dood.
- Lam: Symbool van Jezus Christus, reinheid en onschuld. Afbeelding met kruis en nimbus(stralenkruis) is het symbool van de offerdood van Jezus Christus. Biedt bescherming tegen onvruchtbaarheid. Paaslam wordt het ook wel genoemd met banier, vaak met kruis.
- Latijnse kruis: Zinnebeeld van het evenwicht tussen de geest en het stof. In de R.K. kerk zit op het kruis een Crucifix (het lichaam van Christus)
- Leeuw: Symbool van de evangelist Marcus.
- Lelie: Symbool voor zuiverheid en maagdelijkheid.
- Levensboom: Overwinningsteken. Overwinning van het leven op de dood. Vaak afgebeeld in een bovenlicht (een raam boven een deur). Op een grafzerk is het een treurboom.
- Miskelk: Symbool alleen afgebeeld op priesterzerken. Vaak is de kelk vergezeld van de ouwel.
- Obelisk: Oud Egyptisch symbool voor de macht over de vier windstreken. In de Christelijke religie is het symbool voor de overwinning over de dood.

- Olijftak: Symbool voor vrede, vroomheid en Gods zorg voor kinderen.
Omgehakte boomkruin: Symbool voor te jong afgebroken leven.
- Ouroborus: De staartbijtende slang. De slang op zich is een oud symbool voor leven en dood, gif en genezing. De staartbijtende slang is het symbool voor de oneindigheid. De begrenzing van het leven.
- Ouwel: Katholiek onderdeel van de mis. De verpersoonlijking van het lichaam van Christus.
- Pad: symbool voor de handlanger van de duivel en heksen.
- Palmtak: Symbool voor de overwinning op de dood.
- Pax-symbool: Kruis met het woord PAX op de staande tak. Symbool voor de vrede, die Christus op aarde bracht.
- Pelikaan, die zijn jongen voedt met zijn eigen bloed. Symbool voor het bloed, dat Christus voor de zondaar vergiet.
- PX-symbool: Monogram in een ovalen cirkel. De letters zijn de twee eerste letters van het Griekse woord voor Christus. De ovalen cirkel is het symbool van een ei, dat de geboorte van het nieuwe leven aangeeft.
- PXAO-symbool: Monogram van Christus. PX: zie hierboven. A en O staan links en rechts van de staande tak van het kruis. A= Alpha, eerste letter van het Griekse alfabet. O= Omega, laatste letter. Alpha en Omega vormen het symbool voor het begin en het eind van het leven.
- Rozenkrans: Een touwtje of metalen schakelband met verschillend knopen of kralen, vaak ook met aan het eind een kruisje. Het is een hulp bij het bidden. Verschillende godsdiensten hebben de krans als symbool ergens voor. Bij de R.K. –kerk is het heel bekend. Ze gebruiken nog vaak de gevleugelde uitspraak “Even een rozenkransje bidden” bij ziekte en andere gevaren. De knoop staat voor het gebed “Ave Maria”(Wees gegroet Maria”) en het kruisje staat voor het gebed “Onze vader, die in de Hemel is”.
- Russisch kruis: Dit is een kruis in gebruik bij de Russisch Orthodoxe Kerk. Het heeft drie dwarsbalken. Op de bovenste staat het woord INRI.
- Schedel: Symbool van de dood, vaak vergezeld van doodsbeenderen. De schedel met een liggend kindje er op stelt het kortstondige leven voor. Er staat dan een bijschrift bij: Nascentes mori mur. Dit betekent: Vanaf onze geboorte sterven wij.
- Sleutelgat: Symbool voor de toegang tot het woord, toegang tot de bijbel.
- Slang: zie ouroborus.
- Stier: Symbool van de evangelist Lucas.

Treurboom: Symbool van rouw. De hangende takken symboliseren de tranenstroom in de aarde. Twee handen, die op de wijze van de priesterlijke zegen worden gehouden. Dit is met de duimen tegen elkaar aan en de gestrekte vingers uit elkaar tussen de derde en vierde vinger. Alleen op Joodse zerken van de Rabbi.

Twee in elkaar grijpende handen: Symbool voor de verbondenheid en liefde van man en vrouw.

Vlam: Symbool van de Heilige Geest.

Vlinder: Symbool voor de onsterfelijke ziel. De dood is de overgang naar een beter leven. Zoals de ziel opstijgt de vlinder uit zijn cocon.

Waskom met schenkan: Symbool voor de leviet. Op Joodse zerken van levieten.

Zandloper: Al of niet gevleugeld. De zandloper is het symbool voor de vergankelijkheid en het gestaag naderen van het uur des doods. De duive- en vleermuisvleugel staan voor het vervliegen van het leven bij dag en nacht, bij goed en kwaad.

Zegel van Salomon: Amulet, die bescherming biedt voor gevaar en tegenspoed. Op de amulet staat een davidster, het symbool van de Joden in de tweede wereldoorlog.

Zeis: Het symbool van de dood, vaak gecombineerd met schedel en doodsbeenderen.

Joodse jaartelling

Deze opsomming werd samengesteld door de heer R. de Vries uit Delfzijl. Hij werkte mee aan de inventarisatie van de Joodse begraafplaats.

De joodse jaartelling begint in onze maand september en kent de onderstaande maandindeling:

Tisri, altijd 30 dagen;

Heshvan, 2 x 29 en 1 x 30 dagen;

Kislev, 1 x 29 en 2 x 30 dagen;

Tevet, altijd 29 dagen;

Shevat, altijd 30 dagen.

Daar, in een gewoon jaar 29 dagen en in een schrikkeljaar 30 dagen;

Inspan, altijd 3 dagen;

Yard, altijd 29 dagen;

Sivan, altijd 30 dagen;

Tammuz, altijd 29 dagen;

AV, altijd 30 dagen;

Elul, altijd 29 dagen.

Het jaar is ook nog verdeeld in 54 weken. In elke week wordt een deel uit de Thorah, ons Oude Testament en een bijbehorend deel uit de profeten gelezen in de synagoge op de sabbat. In onderstaande lijst is het eerste woord de naam van de week, het tweede het deel uit de Thora en het derde het deel uit de profeten.

1. Bereshit	Genesis 1:1-6:8	Jesaja 42:5-43:11
2. No'ah	Genesis 6:9-11:32	Jesaja 54:1-55:5
3. Lekh Lekha	Genesis 12:1-17:27	Jesaja 40:27-41:16
4. Va-Yera	Genesis 18:1-22:24	II Koningen 4:1-37
5. Hayei Sarah	Genesis 23:1-25:18	I Koningen 1:1-31
6. Toledot	Genesis 25:19-28:9	Maléachi 1:1-2:7
7. Va-Yeze	Genesis 28:10-32:3	Hoséa 12:13-14:10
8. Va-Yishlah	Genesis 32:4-36:43	Hoséa 11:7-12:12
9. Va-Yeshev	Genesis 37:1-40:23	Amos 2:6-3:8
10. Mi-Kez	Genesis 41:1-44:17	I Koningen 3:15-4:1
11. Va Yiggash	Genesis 44:18-47:27	Ezechiël 37:15-28
12. Va-Yehi	Genesis 47:28-50:26	I Koningen 2:1-12
13. Shemot	Exodus 1:1-6:1	Jesaja 27:6-28:13, 29:22-23
14. Va-Era	Exodus 6:2-9:35	Ezechiël 28:25-29:21
15. Bo	Exodus 10:1-13:16	Jeremia 46:13-28
16. Be-Shallah	Exodus 13:17-17:16	Richteren 4:4-5:31
17. Ytro	Exodus 18:1-20:23	Jesaja 6:1-7:6, 9:5
18. Mishpatim	Exodus 21:1-24:18	Jeremia 3:8-22, 33:25-26
19. Terumah	Exodus 25:1-27:19	I Koningen 5:26-6:13
20. Tezavveh	Exodus 27:20-30:10	Ezechiël 43:10-47
21. Ki Tissa	Exodus 30:11-34:35	I Koningen 18:1-39
22. Va-Yakhel	Exodus 35:1-38:20	I Koningen 7:40-50
23. Pekudei	Exodus 38:21-40:38	I Koningen 7:51-8:21
24. Va-Yikra	Leviticus 1:1-26	Jesaja 43:21-44:23

25. Za	Leviticus 6:1-8:36	Jeremia 7:21-8:3, 9:22-23
26. Shemini	Leviticus 9:1-11:47	II Samuel 6:1-7:17
27. Tazri'a	Leviticus 12:1-13:59	II Koningen 4:42-5:19
28. Mezora	Leviticus 14:1-15:23	II Koningen 7:3-20
29. Aharei Mot	Leviticus 16:1-18:30	Ezechiël 22:1-19
30. Kedoshim	Leviticus 19:1-20:27	Amos 9:7-15
31. Emor	Leviticus 21:1-24:23	Ezechiël 44:15-31
32. Be-Har	Leviticus 25:1-26:2	Jeremia 32:6-27
33. Be-Hukkotai	Leviticus 26:3-27:34	Jeremia 16:19-17:14
34. Be-Midbar	Numeri 1:1-4:20	Hoséa 2:1-22
35. Naso	Numeri 4:21-7:89	Richteren 13:2-25
36. Be-Ha'al'alotkha	Numeri 8:10-12:16	Zéfanja 2:14-4:7
37. Shela Lekha	Numeri 13:1-15:41	Joshua 2:1-24
38. Korah	Numeri 16:1-18:32	I Samuël 11:14-12:22
39. Hukkat	Numeri 19:1-22:1	Richteren 11:1-33
40. Balak	Numeri 22:2-25:9	Micha 5:6-6:8
41. Pinhas	Numeri 25:10-30:1	I Koningen 18:46-19:21
42. Mattot	Numeri 30:2-32:42	Jeremia 1:1-2:3
43. Masei	Numeri 33:1-36:13	Jeremia 2:4-28, 3:4
44. Devarim	Deuteronomium 1:1-3:22	Jesaja 1:1-27
45. Va-Ethannan	Deuteronomium 3:23-7:11	Jesaja 40:1-26
46. Ekev	Deuteronomium 7:12-11:25	Jesaja 49:14-51:3
47. Re'eh	Deuteronomium 11:26-16:17	Jesaja 54:11-55:5
48. Shofetim	Deuteronomium 16:18-21:97	Jesaja 51:12-52:12
49. Ki Teze	Deuteronomium 21:10-25:19	Jesaja 54:1-10
50. Ki Tavo	Deuteronomium 26:1-29:8	Jesaja 60: 1-22
51. Nizzavim	Deuteronomium 29:9-30:20	Jesaja 61:10-63:9
52. Va-Yelekh	Deuteronomium 31:1-30	Jesaja 55:6-56:8
53. Ha'azinu	Deuteronomium 32:1-52	II Samuël 22:1-51
54. Ve-Zot ha-Berakhah	Deuteronomium 33:1-34:12	Jshua 1:1-18